

Virittäjä rakentuu palapelinä: lehden rungon muodostavat tutkimusartikkelit, jotka julkaistaan lehdessä alkuperäistä lähetyisaikataulua ja toisaalta muokkausten ja hyväksymisten aikatauluja tarkasti seuraten. Artikkeleista ei toisin sanoen koota lehteä temaattisiin perusteisiin vaan nimenomaan yksittäisten kirjoitusten hyväksymisjärjestyksestä kunnioittaen. Virittäjään päätyessään artikkelit muodostavat aina silti jonkinlaisen kokonaisuuden: tekstit ilmestyvät osana samaa numeroa, joka rajaa niiden välille koherenssia. Eri suuntauksia edustavien tutkimussuuntausten ja varsin erilaistenkin aiheiden välillä alkaa helposti nähdä yhdenmukaisuuksia, kun niille luodaan yhteinen toimituksellinen raami.

Tässä keskikesällä ilmestyvässä Virittäjässä tarkastellaan kieltä varsin moninaisista näkökulmista ja erilaisissa teoreettisissa kehyksissä, mutta tekstejä yhdistää kielellisten rajojen jatkuva liike. Harry Lönnroth piirtää kuvan Alvar Aallon elämän monista rinnakkaisista kielistä, ja Johanna Vaattovaara ja Elizabeth Peterson tarkastelevat *damn*-sanan käyttöä ja siihen liitettyjä merkityksiä osana suomea. Maria Sarhemaan tutkimus keskittyy etunimistä appellatiivistuneiden sanojen pejoratiivistuneeseen käyttöön, kun taas Leela Laura Leskelä tarkastelee arviointia osana kehitysvammaisten työntekijöiden tehtävänohjausta; tutkimus korostaa sitä, miten kehumisen myönteiset ja kielteiset vaikutukset riippuvat aina siitä vuorovaikutustilanteesta, jossa ne ilmaistaan ja tulkitaan. Tutkimusartikkeleja täydentää Krista Teeri-Niknammoghadamin havaintokirjoitus, joka käsittelee *kieliopillinen*-käsitteen merkityksiä Virittäjän sivuilla. Muistikirjoituksia ilmestyy tässä lehdessä kaksi: Esa Itkonen kirjoittaa emeritusprofessori Raimo Anttilasta ja Susanna Shore ja Markus Hamunen yliopistonlehtori Tapani Kelomäestä.

Sisäisen koherenssin ohella Virittäjälle hahmottuu ainakin sen silloisen lukijakunnan parissa yhteys kulloinkin ajankohtaisiin tapahtumiin. Kiinnostavaa tältä kannalta on se, että Virittäjässä julkaistavat tekstit ovat tyypillisesti käyneet läpi pitkän arviointi- ja toimitusprosessin ja usein odottaneet julkaisuaan jo pidemmän ajan; silti niille voi rakentua uutta ajankohtaisuutta nimenomaan julkaisuhetkellä. Esimerkiksi vuoden 2022 ensimmäisessä Virittäjässä julkaistiin raportti nimistöntutkimuksen konferenssista, jossa kommentoitiin Ukrainassa käytyä keskustelua siitä, minkälaista kirjoitusasua Kiova-nimestä pitäisi käyttää englanninkielisissä keskusteluissa, ja tuotiin esiin suurvaltojen vaikutus nimistöpolitiikkaan. Virittäjän queer-numero (2/2022) taas ilmestyi parahiksi ennen kuin eduskunta aloitti syksyllä 2022 translain uudistusta koskevan lakiesityksen käsittelyn. Nyt ilmestyvän Virittäjän taustalle voi lukea ainakin kiivaana käyvän, eri tavoin painottuneen keskustelun suomen kielen, englannin kielen ja monikielisyyden asemasta osana suomalaista yhteiskuntaa ja koulutusta.

Ajankohtaisessa tulkintakehyksessä voidaan myös kysyä, onko tämä kirjoitus päätoimittajan vai tekoälyn kirjoittama. Chat GPT:tä lainaten: ”Tervetuloa lukijat tämän kielitieteellisen lehden pariin!”

LAURA VISAPÄÄ